

## Előfizetési díj:

Egész évre . . . 10 K —  
Fél évre . . . . . 5 K —  
Negyed évre . . . 2 K 50 f  
Egyes szám ára 20 fillér

# ZALAMEGYE

Hirdetések:  
= Megállapodás szerint.

Nyilttér soronként 1 K.

Kéziratokat  
nem küldünk vissza

## ZALAVÁRMEGYEI HIRLAP

Politikai és társadalmi hetilap. — Megjelenik minden vasárnap.

### A választói jog.

Még azt sem tudjuk, milyen lesz a választói jog reformja, a lárma mégis nagy. A gondosan rejtegetett javaslatot eleve hibásnak tartják azok, akiknek nem kell egyéb, mint az általános, községenkénti, titkos választói jog. Azt jól sejtik, hogy a reform ezt a kívánságukat nem fogja beváltani, mert Magyarország mai viszonyai között ez képtelenség és öngyilkosság volna. De ők ezzel nem törődnek, mert anarkiát akarnak s le szeretnék törölni ennek az országnak magyar karakterét. Tehát követelik már most az általános, titkos választói jogot.

Azzal szemben, hogy az egyenlőség eszményének s egy ideális államszervezet követelményeinek csak az általános választói jog felelhet meg, nem vitatkozhatik senki. Ez igazság. De csak elméleti igazság. Az életnek azonban más követelményei és más igazságai vannak, amelyeket szép elméletekért sutba lökni nem lehet. Hiszen az is igazság, hogy az államok erejét kimeríti a fegyverkezés, mégsem dobhatjuk el a fegyvert, mert az a nemzet, amely erejét fegyverrel nem tudja bebizonyítani, elvesz és megsemmisül. Az a nemzet pedig, amely a kezében levő fegyvert ellenségei kezébe adja, maga ássa a sírját.

Órült volna az, aki Magyarországon a választói jog reformjánál szem elől tévesztene a magyarság érdekeit, kulturájának biztosítékát.

A választási reformra vonatkozó híradások nagy részben csak kombinációk, de ezek is jellemzők a közhangulatra, amelynek kifejezői s a reform csak úgy fog megfelelni a hozzáfűzött várakozásoknak, ha a közhangulatot fedi. Már pedig Magyarországon a közhangulatot nem a szociáldemokrácia tulzói képviselik.

Van azonban olyan értesülésünk is, amely már nem tekinthető pusztán kombinációnak, mert félig-meddig hivatalos sugalmazás

folytán került köztudomásra. Majdnem bizonyosra vehetjük, hogy a választói jog plurális lesz. Amint hogy olyan nemzetnél, mint a miénk, amelynél a műveltség még meglehetősen alacsony fokon áll és ahol a nemzetiségek ellenségei az államot alkotó fajnak, ott feltétlen módot kell találni arra, hogy a magyarságnak s az intelligensebb elemeknek fajsulya gyarapíttassék.

Romlásba kergetne bennünket, ha éretlen elemeket juttatnának politikai tulsúlyhoz. Az a pusztítás, amelyet az éretlen, fegyelmezetlen tömeg véghezvinnie, alig volna azután helyrehozható.

A plurális választói jog tehát nemzeti szempontból szükséges, mert a politikai jogok kiterjesztésével járható rázkódtatásokat csak ezzel lehet ellensúlyozni. Persze vannak sokan, akiknek ez a megoldás nem tetszik. Akik a reformtól anarkiát, jelentéktelen alakok érvényre jutását, a magyarság elnyomását remélték, vagy akik Kristóffy feltámadását várják, dühös tiltakozással esnek neki a javaslatnak.

De a magyarság ellenségeinek tombolása csak újabb bizonyítéka annak, hogy a reformot meg kell csinálni és pedig úgy kell megcsinálni, hogy a politikai jogok kiterjesztése mellett a nemzeti szempontok érvényesüljenek.

A választási jog reformjával kapcsolatban kevesen gondolkodtak arról, hogy mi történik nemzeti alkotmányunk egyik erős támaszával, a vármegyékkel, ha az általános választói jog kerülne diadalra? Ez a kérdés pedig elsőrangú fontosságú.

Törvényhatósági bizottsági tagok csak azok lehetnek, akik képviselőválasztói joggal bírnak. Elképzelhetjük tehát: mi történne akkor, ha minden megszorítás nélkül az általános választói jog lépne érvénybe.

A közgyűlési termek az olyan vármegyékben, ahol a nemzetiségek tulsúlyban vannak, vagy a nemzetközi eszméknek sikerülne talajt teremteni, a nemzetiségi

arrogancia és a szociáldemokrácia terrorizmusának színtereivé válnának, míg a magyar értelmiség nagy része leszorulna a közélet szinpadáról.

Ilyen átalakulások pedig ugyancsak megváltoztatnák a vármegyék képét, helyzetét és működési irányát. Az alkotmány sáncaiba bejutott és többségre került radikális elemek saját embereiket igyekeznének az önkormányzatok élére állítani. A tekintély teljesen eltűnnék s az elvtárs tisztviselők nem zavarnák többé a demagógok kalkulusait. A nemzetiségi vármegyékben dühönghetne a magyarfalás, a városi törvényhatóságokban az anarkia. Magyar nemzeti irányu kulturpolitikáról, vagy egy hazaáruló párt kormányrajutásával az alkotmány védelméről alig lehetne szó.

Meglehet, hogy ez a kép tulságosan sötét, de elég az, hogy az általános választói jog ezek lehetőségét megengedi.

Fontos dolog tehát, hogy a választói jog reformjánál a vármegyék figyelmen kívül ne maradjanak. Nevelni kell a vármegyék önállóságát s meg kell óvni attól, hogy éretlen, a nemzeti célokért nem lelkesülő, sőt a magyarság eszményeitől távol álló elemek ezeket a sánckokat is megszállják. A helyi igazgatásnak nincs szüksége azokra, akiket semmiféle érdek nem fűz a vármegyéhez; nemzeti szempontból pedig veszedelmes volna feladni azokat a tradíciókat, amelyek ezt az ősi intézményt alkotmánybiztosítókká fejlesztették.

A vármegyének szüksége van minden értékes és nemzeti eszmények által vezérelt férfura; szüksége van új elemekre, felfrissülésre, hogy a közigazgatás az élet igényeihez tudjon alkalmazkodni. Tehát ha a politikai jogok kiterjesztésével új érdekek nyernek képviseletet a törvényhatósági bizottságokban, ez nem veszélyezteti, sőt előnyösen betolyácsolhatja a vármegye működését. De a magyarfalókat és

### MIT IGYUNK?

hogyan egészségünket megóvjuk, mert csakis a természetes szénsavas ásványvíz erre a legbiztosabb óvszer.

Igyunk mohai  
Igyunk mohai  
Igyunk mohai  
Igyunk mohai

## ÁGNES-

forrást, ha gyomor-, bél- és légcsőhuruttól szabadulni akarunk.  
forrást, ha a vesebajt gyógyítani akarjuk.  
forrást, ha étvágyhiány és emésztési zavarok állanak be.  
forrást, ha májbajoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.

A mohai Ágnes-forrás, mint természetes szénsavdús ásványvíz, feltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyúvíz; dús szénsavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyosknál fogva kitűnő szere a legkülönbözőbb gyomor-, légcső- és húgyszervi betegségeknek. 26 év óta bebizonyosodott, hogy még ragályos betegségekkel is, mint typhus, cholera, megkíméltettek azok, akik közönséges ivóvíz helyett a baktériummentes mohai Ágnes-vízzel éltek. Legjelesebb orvosi szaktekintélyek által ajánlva. Számos elismerő nyilatkozat a forrás ismertető füzetében olvasható. Háztartások számára másfélliteresnél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű mesterségesen szénsavval telített víznél, sőt a szódavíznél is olcsóbb; hogy az Ágnes-forrás vizét a legszegényebb ember is megszerezhesse, nagyobb vidéki városokban lerakatok szerveztettek, ugyanott a forrás leírásának ismertető füzetét ingyen kapható. — A forráskezelőség. **Kedvelt borviz!**

Főraktár: GYARMATI VILMOS urnál ZALAEGERSEGEN.

Mai számunk 10 oldal.

anarkistákat be ne eresszék, tulsulyhoz ne segítsék, mert akkor megcsinálták a vármegye koporsóját.

## A gazdasági egyesületek.

Divattá vált újabb időben a gazdasági egyesületeket gáncsolni. A gáncoskodók legtöbbször szociáldemokraták, akik az egyenlőség eszméjét a piszkos gallérban és minden tekintély megcsufolásában látják megtestesülni. A gazdasági egyesületeket az „ezerholdasok“ érdekszövetségének nézik s féltik tőlük a demokráciát.

A gazdasági egyesületek pedig ezekre a szitkokra nem szolgáltak rá, amint nem szorultak rá a védelemre sem. Dolgoznak tovább a gazdaságosság érdekében, nyílt eszközökkel, a nyilvánosság előtt, ellenőrizhető formában. Törekvésük a gazdasági termelés folytonosságát biztosítani s a termelés irányításában helyes elveket bevezetni. És ebben a törekvésünkben a legkevesebb sem befolyásolja őket a borkabátosok és ezerholdasok ellen felhangzó piszkolódás.

Abban az érdekkörben, melyet az egyesületek szolgálnak, a nagybirtokos érdekei összetalálkoznak a kisbirtokos érdekeivel. Az egyesületek programjában megkülönböztetés nélkül van felírva — a mezőgazdasági boldogulás. Ez alatt nemcsak a nagybirtok fejlesztése céloztatik, de szükségképpen s természetesen, a kisbirtok érdekeinek előmozdítása is.

A gazdasági egyesületek vannak legjobban meggyőződve a kisbirtok szükségéről s éppen ezért működésüknek javarészt éppen a kisbirtokosok érdekeiben kifejtett tevékenység foglalja le.

Tenyészállat-díjazásaiknál a kisgazdák jószágait díjazják, előnyös állatkölosónöket a kisgazdák részére szereznek meg, értékesítő szövetkezeteket a kisgazdák terményei eladhatása céljából alakítanak.

Az egyesületek működésében egész sorát találjuk a földnélküli gazdák, tehát a gazdasági munkások helyzetének javítását célzó szociális törekvéseknek. Ismeretterjesztő előadásaiikkal a község legszegényebb népét keresik fel, a mezőgazdasági háziipar meghonosításával éppen a téli időszakokban munkanélkül álló munkásnépnek igyekeznek keresetet biztosítani. A tenyészbaromfiokiosztással, a méhészkedés terjesztésével éppen a legszegényebb néposztály helyzetén segít a gazdasági egyesület.

Miért támadja hát mégis oly kiméletlenül eme törekvéseket a szociáldemokrata sajtó?

Azért, mert a szociáldemokraták önző, népszaroló céljaikkal szemben egy nyílt, becsületes törekvést találnak, mely nem az izgatás féltelen eszközeivel, nem a hazugságok végtelen láncolatával, hanem a gazdasági boldogulás komoly és használható eszközeivel hat el a néphez.

A nagybirtok, kisbirtok és a munkásnép egymásra való utaltságából s a gazdasági egyesületek szociális tevékenységéből magyarázható meg azon csufos kudarc, mely a szociáldemokratákat agrárszociálistikus tevékenységükben érte, melynél kitűnt, hogy népbolondításukkal a földművesek között eredményt elérni nem tudtak, zsaroló céljaikkal, pártkasszahizláló törekvéseiknek a magyar földműves nép föl nem ült.

Meg kell azonban állapítanunk, hogy a gazdasági egyesületek, fejték ki bár a legszebb, a legtaralimasabb programot a földműves munkásnép helyzetének javításában, szociális kötelezettségeiknek még nem tettek eleget.

Mindazoknak, kiknek hivatása a magyar földműves nép bajait orvosolni, egyúttal elmulasztatlan kötelessége a népet a nyakára tapadó élősdiéktől megszabadítani. A gazdasági egyesületeknek is nyilvánvaló kötelessége felvenni a harcot a

szociáldemokratáknak a földműves nép közé való inváziója ellen s a községek, a mezők becsületes népét ezektől a rátolódó élősdiéktől megszabadítani.

Nem lehet tisztán politikai pártnak tekinteni a szociáldemokraták gyülekezését s nem szabad félrevezettetni magunkat a politikai szabadság hangoztatása által.

A szociáldemokratáknak a politikai máz csak köpenyeg, melylyel néprontó mezitelenségüket takargatják, a politikai szabadság ürügy, mely alatt bolondító gombáikat szétszórják.

A gazdasági egyesületeknek ugyanakkor, mikor komoly szociálistikus törekvésekkel a néphez hatnak, módot kell találni, hogy a felvilágosítás fegyvereivel üzzék ki az éjjel bujkáló munkáslavagokat.

A gazdasági egyesületek kötelessége felvilágosítani és oktatni a népet, hogy való igazságok világítsanak a nép lelkébe, hogy állandó boldogulás útjára léphessen a magyar földműves, ne legyen kényszerítve akkora anyagi és erkölcsi erőt pazarolni öntudatlanul, diestelen célokra, mint amennyit a népámítók akarnak tőle elrabolni.

## Aktualitások.

(Nagykanizsa, mint önálló törvényhatóság.)

Nagykanizsa város azon óhajlásáról, hogy önálló törvényhatósággá fejlesszessék, már sokszor irtunk. A megindított akció most már odáig fejlődött, hogy Nagykanizsa város kérvénye a vár egye előtt fekszik véleményadás végett. Az állandó választmány mult héten foglalkozott a kérdéssel s arra az álláspontra helyezkedett, hogy a vármegye legnagyobb városának óhajlását respektálni kell, tehát a kérelem pártolását ajánlja a törvényhatósági bizottságnak. Majdnem bizonyos, hogy a közgyűlés szintén nem kíván akadályokat gördíteni a nagykanizsaiak régi vágyának teljesülése elé.

A mi álláspontunk kezdettől fogva az volt, hogy az átszervezéssel járó előnyök nem érik meg azt a rengeteg áldozatot, amibe az önálló törvényhatóság a városnak kerül. Mert az önállóság drága paradénál nem sokkal jelent többet, miután a rendezett tanácsú városok bajai nem a vármegyei gyámkodásban, hanem közigazdasági viszonyaink elmaradottságában s különösen a városokra vonatkozó törvények hiányában, közigazgatási szervezetünk hibái folytán a városokra nehezülő nagy terhekben gyökereznek.

Bizonyos, hogy a városok helyzete tarthatatlan s a rendezés nem várathat soká magára. A kormány komolyan foglalkozik a kérdéssel s szeptemberben már meg is induinak a tanácskozások. Valószínű, hogy a rendezett tanácsú városok is nagyobb önállósághoz jutnak és pedig anélkül, hogy az önálló törvényhatóságokra háruló nagy terheket viselnék. Mi azt hisszük, hogy Nagykanizsa sokkal könnyebben és olesóbban oélt érhetett volna, ha bevárja a reformot. Mert ami terhet most magára szed, attól többé meg nem szabadul.

De ha egy nagy és szellemi tőkével bőven rendelkező, fejlődésre képes és áldozatokra kész város önállósításában keresi jóvendő felvirágzásának eszközeit, ezt Magyarországon, az önkormányzati jogok tiszteletben tartásának klasszikus földjén, respektálni kell.

A város érdekkörén kívül állók legjobb, ha a kérdést a város belügyének tekintik, amint belügynek fogja bizonyosan tekinteni a vármegye is. Akadékoskodók talán lesznek, de komoly ellenkező aligha találkozik.

Nagykanizsa önálló törvényhatósággá való fejlesztésével kapcsolatban egy új vármegye kikerekítésének eszméje is kísért. Zalából két megyét szeretnénk kihásvítani, az egyiket természetesen Nagykanizsa székhellyel.

Ezt a tervet, bármely komoly formában jele-

nik is meg, mégsem lehet komolyan venni. A vármegye kikerekítése olyan nagy probléma, amelyhez nehéz még hozzányulni is. A vármegyei intézmény tradíciókon alapszik s ősi hagyományok, évszázadokra visszanyúló szokás és törvények állapították meg a vármegye határait. Ezeket a sokszor szeszélyes határokat megbolygatni, a területi beosztást megváltoztatni veszélyes dolog, mert rázkódtatásokkal járna. Új vármegye felállítása csak egy általános közigazgatási reform keretében volna elképzelhető, de ma, amikor a kisebb vármegye erőtlensége lépten-nyomon kitűnik, alig lehet arra gondolni, hogy egy nagy, hatalmas és erős vármegyéből két gyengét alkossanak.

Zalavármegye kettéválasztása szükségképpen maga után vonná Somogy és Vasmegeye területének megbolygatását is, mert enélkül alig volna értelme a kikerekítésnek.

Ez pedig ismét további bonyodalmakra vezetne a szomszédos vármegyeek tulsó határain. Közigazgatási szempontból kétségkívül vannak előnyei annak, ha a vármegyeek kisebbek. De kulturális és közigazdasági érdekek inkább a nagyobb vármegyeek mellett szólnak.

Zalavármegyeének speciális baja az, hogy székhelye nehezen hozzáférhető. De ez még mindig kisebb baj, mint az az elgyöngülés, amely a kettéválasztást követné.

Vármegyéket már egyesítették az újabb időben is. Egyesített vármegyénk sok van. De új vármegyét nem mert kihásvítani egyik kormány sem. És valószínűleg a mostani sem fog erre a merész és veszedelmes kísérletre vállalkozni. Abban tehát biztosak lehetünk, hogy Zalavármegye még néhány száz esztendeig egész marad.

\* \* \*

(A bor ára.) Komoly forrásokból hallatszik a figyelmeztetés, hogy a bortermelők igyekezzenek boraiknak piacot teremteni, mert néhány év múlva feltétlenül beáll a túltermelés, a magyar borkereskedelem pedig nem elég erős, vagy talán nem elég vállalkozó szellemű és mozgékony ahhoz, hogy terményeinknek új piacot keressen. Ha elég előrelátók nem leszünk, belefutunk sorsaját borunkba, mert nem tudjuk kivinni a határon, magunknak pedig sok lesz a jóból.

Hiába biztatjuk magunkat azzal, hogy a jó bornak nem kell eéger s a jó magyar borra megjön a vevő. Ma már inkább az olesó bort keresik, mint a jót s kitalálták már a módját annak: hogyan lehet a silányat jóvá tenni. A mi nagy termelési költséggel produkált, drágább boraink tehát leszorulnak a világpiacról, ha idejekorán észbe nem kapunk s a még kiaknázatlan piacokat el nem hódítjuk.

A kormány igyekszik keresni a megfelelő eszközöket s a »Vinea« részvénytársaság útján külföldi piacokat igyekszik keresni. Ez a terv azonban több oldalról nem tetszett. A gazdák attól tartanak, hogy a társaság útján szintén csak a silányabb homoki borok kerülnek kivitelre, leszámítva azt a néhány ezer hektoliter tokajit, amit a Vineának a szubvenció fejében külföldön feltétlenül el kell helyeznie; így azután a jobb minőségű s drágább borok ára esőkennék. A borkereskedők pedig felzudulnak az ellen, hogy nekik államilag szubvencionált vállalat csináljon konkurrenciát. Hivatkoznak arra a fontos közigazdasági feladatra, amely a borkereskedelemre hárul s rámutatnak azokra a károokra, amelyek a bortermelést érhetik, ha a borkereskedelem megerősödése elé akadályok gördíttetnek.

Kétségtelen, hogy az ország gazdasági életének egy erős, tőkében gazdag, mozgékony borkereskedelemre szüksége van s ennek kifejlődése fontos érdek. Bizonyos azonban, hogy a mi borkereskedelmünk ma nem áll hivatást magaslátán s azon a jogcímen, hogy közigazdasági célokat is szolgál, azt követeli, hogy a



# BITUMINA

tiszta bitumenből készített valódi aszfalt tetőlemez, tartós, tűzbiztos, szagtalan kátrányozást vagy egyéb mázolást nem igénylő

# tetőfedőanyag

BITUMINÁVAL fedett tető bemeszeive szép fehér marad és kitűnő védelmet is nyújt a nap melege ellen.

BITUMINA RÉGI ZSINDELYTETŐK ÁTFEDÉSÉRE IS KIVÁLÓAN ALKALMAS.

**Csakis védjeggyel ellátott tekercseket fogadjunk el.**

Gyári főraktár Zalaegerszeg és vidéke részére: BREINER BENŐ fakeskedésében ZALAEGRSZEGEN.

gazdaközönség teljesen kezébe adja magát, törje önkényes ármegállapításait, sőt még azokat a visszaéléseket is, amelyek messze túlesnek a tisztességes verseny határain.

Ezuttal csak a borügynökökről szólunk, akiket a borkereskedelem nemcsak tűr, hanem dődelget is, mert nemcsak a hivatásszerű közvetítéssel, hanem olyan üzelmekkel foglalkoznak, amelyek a bor árának mesterséges lenyomására, legtöbbször az eladó becsapására alkalmasak. Ismert dolog, hogy nálunk az ügynökök mindig a vevő érdekeit szolgálják, még akkor is, ha az eladótól kapnak megbízást. Ezzel a körülménnyel még leszámolnánk, de már türehetetlen, hogy évről-évre valóságos ostromot vezetnek a termelők ellen. Ha pedig egy kissé jobb termésre van kilátás, tervszerűen megindul a lárma a hallatlan nagy termésről, a hordóhiányról, a borárok eséséről. De történik egyéb is.

Ezidén jobb bortermés ígérkezik. Nem igaz ugyan, hogy a termés példátlanul nagy lesz. Különösen nem igaz a hegyi szőlőkre vonatkozólag. A miniszter hivatalos jelentései is csak közép termésről szólnak s jól tudjuk, hogy a vérmes remények az utóbbi hetekben ugyancsak megcsappantak. Ez azonban a spekulációnak mindegy. Az kiabál és lárma, hogy ijesztgesse a termelőket. Megjelennek azután az előre küldött hírnökök. Verseczről levelek mennek Pécsre, Pécsről a Balaton mellé s viszont a Balaton partról Érmellékre, azzal a hírrel, hogy a termés rengeteg, a bort be sem tudják pincézni, mert nincs elég hordó, az árak hallatlanul alacsonyak. Ezeknek a leveleknek természetesen hire fut.

Mikor már a hír eléggé elterjedt, megjelenik az ügynök és ígér a várt termésért valami potom árt. Esze ágában sincs, hogy venni tudjon, de nem is az a célja. Csak arról akar beszélni, hogy milyen alacsony ajánlatokat kapnak a termelők. És ez a hír elég is arra, hogy egyes vidékeken az árak kialakulását s különösen a kisebb termelőket befolyásolja. A nagytermelők pedig kényszerhelyzet előtt állnak, mert termésüket bepincézni egy évben sem képesek.

Igy néz ki közelről a közgazdasági fontosságú manőver. Ezért kellene az ügynököket megrendszabályozni, ezért bizalmatlan a termelő a kereskedelem iránt. A borkereskedelem érdeke is az volna, hogy az ilyen üzelmektől szabadítsa meg önmagát, mert amíg ilyeneket látunk, ki hiszi el, hogy közgazdasági érdek a borkereskedelem megerősítése és védelme?

\* \* \*

(Privilegium.) Azt mondjuk, hogy a privilegiumok kora lejárt. Pedig dehogy járt le. Van még a régiből is elég, sőt újak is keletkeznek, amint az alábbi példa mutatja.

A belügyminiszter a múlt év derekán rendeletet adott ki a züllésnek indult, vagy eddigi környezetükben erkölcsi romlásnak kitett gyermekek védelméről. Elrendelte, hogy az ilyen gyermekeket be kell szállítani a menhelyekbe.

Hatalmas gondolat! Ez az intézkedés egy századdal előzte meg a kort. A bünt és nyomorúságot zsenek korában akarta irtani s az állam védő szárnyait kiterjesztette nemcsak azok fölé, akik fáznak és éheznek, hanem azok fölé is, akiket az elzüllés, az erkölcsi romlás veszélye fenyeget.

A miniszter ebben az évben még tovább is ment. Utasította a csendőrséget, hogy ha portyázás közben züllésnek indult, vagy erkölcsi romlásnak kitett gyermekekről szereznek tudomást, tegyenek jelentést a hatóságoknak, a gyermekeknek a menhelyben való elhelyezése végett.

Ezeket az intézkedéseket a mi vármegyénk már azért is üdvözölte, mert azoktól a régóta vajdó cigánykérdés megoldását remélte. Ki a züllött, ha a cigánygyermek nem? Ki van jobban kitéve az erkölcsi veszélynek, mint a sátor alatt tanyázó rajkó?

A hatóságok neki is láttak a cigánysátrak tisztogatásának. Sok gyerek került a menhelybe, de hamarosan vissza is kerültek, mert a miniszter — a humanizmus szent nevében — kibocsátotta őket. Ki is jelentette a kormány, hogy a gyermekvédelem keretébe nem engedi a cigánykérdést bevonnai. A cigánygyermek védelmét tehát abban kellett hagyni.

Megjelent azonban a csendőrségnek kiadott, fent említett rendelet. Természetesen a csendőr sem vélekedhetik másként, mint hogy a rongyos,

piszkos cigánygyermek, akinek szüleinél mindig lopott portékát keresnek, züllésnek és erkölcsi veszélyeknek van kitéve. És bejelenti őket a hatóságoknak. Bejelenti ugyanazokat is, akiket már egyszer menhelybe vittek, de a miniszter onnét kibocsátott. A hatóságok pedig nem tehetnek semmit. Cigánygyermek az más tekintetek alá esik, mint a közönséges züllött paraszt. Hja kérem, a purdával szemben a humanizmus elveit nem szabad szem elől téveszteni, a dadék atyai szívét nem szabad sebezni, mert azok kívül esnek a törvényen. Nekik ehhez privilégiumuk van, amelyet a miniszter a saját rendeletével szemben biztosított nekik.

Mi az ördögnek jó az a nagy egyenlőség és mire valók a szép rendeletek, ha nem szabad mindenkivel szemben alkalmazni?

\* \* \*

(Hogyan aratnak Amerikában.) Azoknak, akik a földmunkásokat sztrájkra biztatják s ugyszólván belekényszerítik a magyar gazdát abba, hogy a kézimunkát gépekkel helyettesítse, jó lesz megszívlelni az alábbi sorokat, amelyeket egy honfitársunk ír az amerikai aratásról.

Hát bizony ott nem kell sok munkáskéz ahoz, hogy a farmer learassa és kévébe kösse a kalászt. Elég hozzá két ember, meg négy ló. Amíg nálunk egy egész bokor arató dolgozik a buzatáblán, amelynek terméséből neki is jut kenyér, addig az amerikai széles mezőkön kattog a gép, amely pótolja a kaszást, a marokszedőt, a kévét. Az aratógép, különösen a tökéletesebb típus, Magyarország sík mezőiről gyorsan leszoríthatja az aratók raját, ha a lelkiismeretlen izgatás és a béreknek túlságázása alább nem hagy. És akkor hová megy a szegény magyar? Nálunk nincsenek rengeteg gyárak, amelyek százezerszám nyelik el az embereket; nincs fejlett kereskedelmünk, amely el tudná tartani a mezőkön feleslegessé vált munkaerőt. Még az aratógépet is, amely a munkásokat helyettesíti, külföldről hozzák be, külföldi kereskedők. Ennek előállításához sem kell magyar kéz. Bizony nagy veszedelem volna ránk nézve, ha a földmunkásokat nem táplálná többé a föld.

Kirchner József hazánkfia a következőket írja az amerikai aratásról:

»Sokszor, amikor a mező közepében állok s legeltetem nagy gyönyörűséggel szemem a ringó buzatáblákon, eszembe jut s felsőhajtok, miért nincsenek a mi szegény hazánkban ezek a még kihasználatlan, buja termékenységű földek. Talán nem kerülne annyi ember kezébe a nehéz vándorbot! Ezek a nagy prairiek, amelyeken csak nem is olyan régen, vad bivaly-csordák legelésztek szélteben-hosszában, közel ötszáz esztendő kultura folyamán se tudtak még oda jutni, hogy rajta az amerikai munkáskezek milliói biztos kenyeret keressenek. Mennyi nyomorgó, testi és lelki üdülésre szoruló ember számára van itt még hely s a nagy mezőkön még most is csak vadon nő a gaz, vadon nő a fű, terem a széna s elrejtve maradnak a földben rejlő termékeny és életfentartó erők!

Annaira kevés az ember a farmákon, hogy szinte gondolkodni lehet afölött, hogy miként volt lehetséges ily kevés szellemi és fizikai erővel a gazdálkodásnak ilyen tökéletes fokára emelkedni. Talán ügyesebb az amerikai farmer, mint egyéb országok gazdálkodó polgárai? Nem, még talán a munkabírása sem közelíti meg, hogy ne menjünk messze, a magyar parasztét. A szorgalmát sem mondhatom nagyának. Az ismeretei nagyon egyoldalúak. Tisztán gyakorlatiak. Amit igazán ki kell emelni s amiben talán egyik fontos megvilágítást nyeri ez a kérdés, hogy amerikai farmer talán alig akad, aki analfabéta volna. Napszamos, cseléd, gazda egyaránt ért az írás, olvasás és fogalmazás mesterségéhez. Akárhogy is kárhóztassuk bizonyos szempontokból az amerikai közoktatásügyet, ezt az egyet javára írnom.

De hát a megfejtés kulcsa még sem ebben van. Egyáltalán nem az amerikai farmeron mulott, hogy ma gazdálkodik és pedig olyan tökéletes formák között, hogy tanulmányozni jövének őket messze világrészekből. Az amerikai kulturának a bölcsője az East, — a West csak abból él, amit ott csinálnak. Ugyan mit csinálna ma az amerikai farmer, ha Mc Cormick meg nem szerkeszti a róla elnevezett aratógépet? Ehen halna. Megérne, elrohadna, trágyává lenne a sok szép gabonája, ha aratókat kellene neki állítani a hatalmas buzatábláknak s kaszával kellene learatni. A gyárakban készül el az a sok mindenféle szerszám,

eszköz és gép, amik segítségével az amerikai farmer boldogulni és gazdálkodni tud.

Valóságos gépgazdálkodás ez.

Milyen más az amerikai aratás!

Velem együtt bizonyosan minden magyar honfitársam, aki farmára kerül, a kasza meg a tokmány után nézelődne, ugyan hol is lóghatnak ezek a fontos szerszámok. No itt ugyan hiába keresgélődik azok után emberfia. Se az eresz alatt, se itt, se ott. Talán a padlás ablakán kukucskál ki, ahova a farmer a múlt ősszel eldugta, hogy senkiben kárt ne tehessen. Bizonyosan emlékezünk még azokra a nádfedeles házakra, amelyeknek padlásablakából lógnak alá egész télen által a rozsdától pirosra festett kaszák.

Az eresz alatt, engedelmet a poroh alatt, nemcsak hogy feeskék nem fészkelnek, de kasza sem lóg ott.

Ugyan hát mivel megy az aratás? A gabona már teljesen érett s a farmának csendes és néptelen nyugalma sehogysem látszik megváltozni az aratáshoz. A farmer egy szép napon nagy buzgalommal előszed bizonyos poros ponyvákat, amelyekből sűrűn potyognak alá a tavalyi aratásból rajta maradt zabszemek s azt felhuzza egy gépre, amit Amerikában szélteben-hosszában csak »binder«-nek hívnak s ami jó magyarsággal kévét-gépet jelentene. Pár kereket láncsal összeköti, a tengelyeket meg a csapágyakat megolajozza s ezzel az összesen egy jó órát igénylő előkészülettel ready az aratásra. Négy lovat beterel a fencéből s egy célszerű kisefa segítségével a gép elé fogja.

Valóságos ördögösség, ahogy ez a gép működik, — egy kocsis ül csak fenn magasan a vasbakon, aki hosszú gyepión a lovakat igazgatja, — a kocsis baloldalán egy vasrudra erősített finoman fogazott kis késecskék mozognak ide-oda, amelyek a gabona szárát elmetszik olyan szépen, hogy a legfinomabb kasza sem metszi szebben, majd a kocsis jobboldalán kész bekötött kévék potyognak ki a gépből. Nem akármilyen kévék ezek. Tömöttek s a szárok olyan szépen vannak egymás mellett, mintha csak egyenként lettek volna összeszedve.

Lám egy gépben elfér egy kaszás ember, meg egy kéveszedő is. S milyen gyorsan megy minden. Egy-két másodperc alatt készen van egy-egy kéve. Nincsen kaszapengés, nincsenek marokszedők; messziről csak egy mozgó pontot látsz a sárga buzatáblákon, mely megy folytonosan körben s mikor a közepére ér, már kévékben is fekszik a gabona. Így megy az aratás Amerikában. Kaszapengés és nóta nélkül. Bizony furosa annak, aki először éli keresztül. Mégis csak szebben megy az aratás odahaza. A tarló, ami oly fényesre feni a rozsdáto kaszákat, eltudná mesélni, mennyi érdekes és szép részletei vannak az aratásnak.

Az amerikai farmer ahogy learat, nem megy árulni a gabonát, egyenesen a cséplőgépből viszi a legközelebbi vasuti elevátorba. Lemérlegelik s a folyó piaci árakon ki lesz fizetve. A vasuton levő elevátorokat maguk a nagy gabonakereskedők építtetik. Elképzelhető, mennyi gabona gyűl össze a nagy, hatalmas gabona raktárakban.

Odahaza általános a nézet, hogy amilyen a termés, olyan az egész esztendő! Szegény aratás, szegény esztendő! Amerikában is csak így áll a dolog. Egy gazdag aratás nagyot billent Amerikának gazdasági állapotán. A sok millió gyári munkás, ha nem is tudja ezt, de megérzi, mihelyt drágábban kell megfizetnie a lisztet, vagy a húst.

## A Gazdasági Egyesület választmányi ülése.

### A mezőgazdasági kamarák.

#### Takarmányhiány.

A Zalavármegyei Gazdasági Egyesület választmánya hétfőn ülést tartott, amely alkalommal a mezőgazdasági kamarákra vonatkozó törvényjavaslattal és a takarmányinséggel foglalkozott.

Az ülésen Hertelendy Ferenc főrendiházi tag, Temesvármegye főispánja elnökölt. A megjelent gazdák üdvözlése után az elnök örömmel emlékezett meg arról, hogy az ideai takarmányinség nem annyira általános, mint azelőtt látszott. A vármegye egyes részeiben a takarmányhiány nem olyan nagymérvű, hogy inség bekövetkezésével lehetne tartani s ahol a hiány nagymérvű, ott is ellensúlyozható lesz a földmívelési kormány körültekintő s messzenemő segélyakciójának igénybevételével.

A mezőgazdasági kamarák szervezésére vonatkozó javaslatot Sárközy Viktor titkár ismertetése a választmány azt a gazdák érdekeivel meg egyezően találta. Kifejezést adott azon óhajának, hogy a kamarák szervezése alkalmával Zalavármegye önálló kamarát kapjon, miután idővel a kamara valószínűleg magába olvasztja a gazdasági egyesületet, Zalavármegyének pedig úgy kiterjedésénél, mint gazdasági viszonyainál fogva szüksége van a területén működő érdeklépviseletre.

A javaslat 12. §-a akként intézkedik, hogy a kamarai beltalagok választásánál a szavazati jog az érdekelttség aránya szerint állapíttatik meg, de a választókerület szavazatainak felénél több szavazatot egy érdekelt birtokos sem gyakorolhat. Ezt az intézkedést a választmány akként óhajtja módosítani, hogy az egy birtokos által gyakorolható szavazatok száma az összes szavazatok egy negyed részét meg ne haladja.

Ezután a takarmányhiány enyhítésére irányuló akció került tárgyalás alá, a földművelési miniszternek erre vonatkozó rendelete alapján.

A kormány az állattalomány fenntartása érdekében indított akció keretében Zalavármegyét is bevonta s felkérte a Gazdasági Egyesületet, hogy a bajok enyhítésére irányuló helyi akciót mozdítsa elő. A miniszter csak azokat a kisgazdákat kívánja segíteni, akik saját erejükből nem képesek takarmányt beszerezni.

Az akció akként szerveztetik, hogy az állattenyésztési felügyelő, az alispánnal, a főispánnal s a Gazdasági Egyesülettel egyetértőleg megállapítja, hogy a vármegyében községenként hol és milyen takarmányművekben van hiány s mily arányban van segílyre szükség. A begyűjtött adatok alapján lesz felterjesztés intézendő a kormányhoz.

Azoknak a kisgazdáknak, akik tényleg nehéz helyzetbe jutottak, a kormány a hiányzó szalás és erőtakarmány beszerzését akként kívánja lehetővé tenni, hogy a beszerzési árból legfeljebb 30%-ot elenged, 70% pedig készpénzben megtérítendő. Különös kivételkép s az Egyesület véleményezése s a törvényhatóság jóváhagyása mellett megengedi a miniszter, hogy a beszerzési ár 70%-a két év alatt kamatmentesen fizetessék vissza. Csak kivételes esetekben kaphatnak kisgazdák vagy gazdasági munkások, akik a takarmány árát egyáltalában nem tudják megfizetni, ingyen takarmányt.

A takarmány beszerzése tekintetében a miniszteri rendelet első sorban az erőtakarmányokat emeli ki. Ezek központi kezelés útján fognak a gazdákhöz juttatni. Az egyesület megállapítja, hogy az inséges helyzetben levő gazdáknak mennyi korpára vagy más erőtakarmányra van szükségük s a takarmány a kijelölendő vasúti állomásra küldetik.

A miniszteri rendelet kiemeli, hogy egyes takarmányelőkészítő gépek birtokába kívánja juttatni a kisgazdákat. Erre vonatkozólag azt ajánlja, hogy a gépeket az egyesület szerezzze be, amely esetben a beszerzési és szállítási költség egy része segíly gyanánt adományoztatnék.

A kereskedelmi miniszter elrendelte, hogy a Zalavármegye területén levő vasúti állomásokra, takarmányozási célokra leendő felhasználás végett szállított széna, szalma, szecska, tengerikóró, lükköny, gabonaszalma, korpá, repcefogócsa, liszt, árpadara, kukoricadara, malomkonkoly, moslák, malátacsira, törköly, szörplé, takarmányrépa után a kivételes díjszabások alkalmaztassanak.

A kedvezményes díjtételek a következők: szalás takarmánynál 50 kilométerre 16 fillér, 100 kmtr. 27 f, 200 kmtr. 49 f, 300 kmtr. 67 f, 400 kmtr. 85 f, 500 kmtr. 97 f métermázsánként. Erőtakarmányoknál a fenti távolságokra: 22, 38, 70, 97, 123, 141 fillér. Moslák, szörplé, törköly, malátacsira, takarmányrépa után: 18, 37, 57, 77, 97, 111 fillér.

A pénzügyminiszter rendeletet adott ki a pénzügyigazgatóságoknak, amelyben megengedi, hogy a mezőgazdasági szeszfeldők a szesztermelésnél nyert moslákot minden korlátozás nélkül eladhassák a takarmányhiányban szenvedő vidékek gazdáinak, ha a főszolgabíró által kiállított bizonyítvánnyal igazolják, hogy a saját községükben, valamint az ezzel közvetlenül határos községek határaiban takarmányhiány van.

A földművelési miniszter különös gondot kíván fordítani a tenyészállatok teletetésének biztosítására. Általános tapasztalat, hogy a gazdák a takarmányhiányban a növedékmarmhák eladásával akarnak segíteni, ami által a tenyészanyag csök-

kenik. Hogy a tenyésztési célokra alkalmas növedék üszök az országos tenyésztés céljaira megtartassanak s a levágatástól vagy kivitteltől megmentessenek, a miniszter előmozdítani kívánja azt, hogy a tenyészértékkel bíró 1/2—2 éves üszök más vidékbéli s takarmánnyal rendelkező gazdáknál elhelyeztessenek.

Ily tenyészanyag a takarmányhiány által leginkább sújtott dunántúli vidéken való beszerzéséhez a kormány kölcsönt is nyújt, amely 2 1/2%-os kamattal 3 év alatt lesz törlesztendő. Hajlandó továbbá a Dunántul tenyészanyagot beszerzetni azon esetre, ha a pirostarka hegyi fajta berni-simmenthali jellegének oly tenyészkerületében, mely takarmánnyal rendelkezik, a tenyészanyag egy évi tartásra és ápolásra megbízható kisgazdáknál párosával és akként elhelyezhető lenne, hogy egy év leteltével egyik állat a tartás és ápolás fejében a vállalkozó kisgazda tulajdonába jutna.

A Zalavármegyei Gazdasági Egyesület választmánya a miniszteri rendelet végrehajtása céljából a helyi akciót megindítja. A takarmányhiányra vonatkozó adatok a közigazgatási hatóságok által már összegyűjtettek, az állattenyésztési felügyelő pedig a helyszínen ellenőrzi az adatok helyességét. Az Egyesület vidékenként két-két tagot felkér, hogy az állattenyésztési felügyelő működésében támogassák.

Az Egyesület csak erőtakarmányok, különösen korpá és ezenkívül szalma beszerzését fogja közvetíteni, miután a miniszteri rendelet a széna minőségének kifogástalan voltáért való teljes felelősséget az Egyesületre kívánja hárítani.

Elek Ernő indítványára felir az Egyesület a kormányhoz aziránt, hogy a szállítási kedvezmény ne csak a kukoricadarára, hanem a szemes kukoricára és burgonyára is terjesztessék ki, miután a kukoricának a vásárlás helyén való megdaráltatása a beszerzési költségeket emeli, a dara romlásnak van kitéve s miután a rozsburgonyatermés miatt a mezőgazdasági szeszgyárak kontingensük egy részét vagy vásárolt burgonyából vagy kukoricából lesznek kénytelenek kitermelni.

## A lakbér.

Tudvalevő dolog, hogy a tisztviselők lakbérért 1908 év utolsó negyedétől kezdve a kormány újból rendezi. A lakberek újból való megállapítását s a városoknak osztályokba sorozását a változott viszonyok követelték, mert nem volt Magyarországon talán egyetlen egy város sem, ahol ma már a tisztviselő, különösen a kisebb fizetési osztályokba sorozott tisztviselő, a lakbérre rá ne fizetett volna. Az építési költségek, a városokban a pótdadó s a házakra nehezülő egyéb járulékok felemelkedtek, tehát drága lett a lakás is.

A rendezés úgy történik, hogy Budapest és Fiume az első lakbérosztályba soroztattak s a lakberek a IV. fizetési osztályban levő tisztviselők részére 3000, az V. fiz. o. 2500, a VI. f. o. 2000, a VII. f. o. 1600, a VIII. f. o. 1300, a IX. f. o. 1000, a X. f. o. 900, a XI. f. o. 800 s a szolgák részére 400 koronában állapították meg.

A vidéki városokat a begyűjtött adatok alapján 6 osztályba sorozták s az egyes osztályokba sorozott városokra a budapesti lakbér 90, 80, 70, 60, 50, 40 %-ában fog a lakáspénz megállapíttatni.

Az egyes városok osztályokba sorozása a három szobás lakások átlagos bére alapján történik. A kir. pénzügyigazgatóságok a házbérvallomások alapján megállapították minden egyes állomáshelyre nézve a háromszobás lakások átlagos bérét s ennek alapján a IX. fizetési osztályban levő tisztviselők lakáspénzét, amelyhez arányitva állapították meg a többi fizetési osztályokra eső lakberek.

Jellemző tünet, hogy a begyűjtött adatok az országban sehol sem vezettek megnyugtató eredményre. Ennek az oka az, hogy a miniszteri rendelet általában csak háromszobás lakásokról szól, minden háromszobás lakás bérét számításba véteti s nem tesz különbséget a tekintetben, hogy az tisztviselői lakásnak alkalmas-e vagy nem. A nedves, egészségtelen, zug utcákban levő lakások bére szintén számításba vétetett s ez természetesen az átlagot mindennél lenyomta. De lényegesen befolyásolta az eredményt az ország-

szerte divó lakbérletitkolás is, amennyiben sok házbérvallomás hamis adatokat tartalmaz.

Ezért az állami tisztviselők országos egyesülete már felirt a kormányhoz aziránt, hogy a városok beosztásánál ne ragaszkodják mereven a begyűjtött adatokhoz, hanem vegye tekintetbe egyes városok speciális viszonyait. A memorandumok, amelyeket városok és tisztviselők a lakberek ügyében benyújtanak, egymást érik. Érdekes jelenség az is, hogy a lakásviszonyok a kisebb városokban a legrosszabbak. Mert amíg nagy városokban a központoktól távolabb fekvő, de tisztviselő lakásoknak alkalmas házak bére tűrhető, kisvárosokban kevés levő a jó lakás, ezek bére hallatlanul magasra szökött.

Zalaegerszegen az összegyűjtött adatok nagyon alacsony átlagot eredményeztek s a város ennek alapján a II. lakbérosztályból a IV.-ikbe kerülne, holott jól tudjuk, hogy a megfelelő jó lakások mód felett drágák. Ezért az állami és vármegyei tisztviselők értekezletet tartottak s a főispán útján memorandumot terjesztettek a kormány elé, kérve a magasabb lakbérosztályba való sorozást. Az emlékirat számszerűleg kimutatja, hogy tíz év alatt a bevallott házbérvédelem több mint 100%-kal emelkedett, anélkül, hogy tömegesebb és nagyobb számban építkezések történtek volna. Akik bérlakásokra szorulnak, vagy kénytelenek egészségtelen zugokkal beérni, vagy lakbéreikre ráfizetni.

A pénzügyigazgatóság által begyűjtött adatok alapján a zalaegerszegi lakbér a budapestinek 70%-a volna, de az igazgatóság is azt jelentette, hogy ez a tényleges viszonyoknak nem felel meg. A tisztviselők memorandumuma 90%-ot kér.

A lakberek az alábbi táblázat szerint fognak kiszámíttatni. Az I. alatti a budapesti és fumei lakbér, a II. rovat ennek 90%, a III. 80, a IV. 70, V. 60, a VI. 50 s a VII. 40%-a. Zalaegerszegen vonatkozólag legjobb esetben a II. alatti, legrosszabb esetben a IV. alatti lakberek fognak érvénytelni birni.

Lakbér osztály							
Fiz. oszt.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
IV.	3000	2700	2400	2100	1800	1500	1200
V.	2500	2250	2000	1750	1500	1250	1000
VI.	2000	1800	1600	1400	1200	1000	800
VII.	1600	1440	1280	1120	960	800	640
VIII.	1300	1170	1040	910	780	650	520
IX.	1000	900	800	700	600	500	400
X.	900	810	720	630	540	450	360
XI.	800	720	640	560	480	400	320
szolgák	400	360	320	280	240	200	160

## A hivatalsszolgák mozgalmá.

A budapesti állami szolgák és altisztek már éveken ezelőtt mozgalmat indítottak anyagi helyzetük javítása, szolgálati és előléptetési viszonyaik rendezése érdekében. Később a mozgalom országossá lett s egy bizottságot választottak, azzal az utasítással, hogy a kormányhoz és a képviselőházhoz intézendő feliratot dolgozzon ki. Ez a bizottság most újból akcióba lépett s esatlakozásra szólította fel a vidéki állami, valamint az összes vármegyei szolgákat és altiszteket is.

A mozgalom főcélja az, hogy a szolgák és altisztek részére az automatikus előlépés biztosíttassék úgy, hogy fizetésük 1200 koronáig emelkedjék; továbbá, hogy a fizetésükből levonandó havi 1 koronából alap képeztessek, amelyből előregedett szolgák s özvegyek és árvák segílyeztessenek.

A Zalavármegye területén szolgálatban álló szolgák és altisztek szintén esatlakoztak a mozgalomhoz. Novák János vármegyei hivatalsszolgá elnöklete alatt értekezletet tartottak s azon a következő jegyzőkönyvet vették fel:

Jegyzőkönyv, felvettett Zalavármegye területén állami és vármegyei szolgálatban álló altisztek és szolgák Zalaegerszegen 1908 évi szeptember hó 6-án tartott értekezletéről.

Jelen voltak: Novák János, Domján István, Miklós Mihály, Simon József, Tary József, Sikota Antal, Halász János, Móricz István, Kajtár György, Farsang Gyula, Máté István, Vörös Péter, Hacksült Ferenc, Simonics Péter, Városi Vendel, Kutasi József, Dér István, Tóth János, Szabó Péter, Lóránt István, Gósi Ferenc, Németh Ferenc, Gelecsér Antal, Németh Ferenc, Szekeres Sándor, Surotár Vince, Gaál Pál, Puplies Ferenc, Kereszturi József, Vörös János, Lohárt János, Stadinger Károly, Kovács Kálmán, Pál József, Tóth Ferenc, Bencze József, Vörös József, Kovács József, Dervalics Pál, Kósa Pál,

Gáspár Mihály, Gáncs József, Szabó György, Király Sándor.

Az értekezlet célja: az állami és vármegyei szolgálatban álló altisztek és szolgák anyagi helyzetének, szolgálati és előléptetési viszonyainak javítása érdekében az »állami altisztek és szolgák országos bizottsága« által megindított mozgalomhoz való csatlakozás.

Az értekezletre Zalavármegye területén szolgálatban álló összes altisztek és szolgák meghívták s azok névsora, akik a mozgalomhoz való csatlakozásukat bejelentették, a jegyzőkönyvhöz van fűzve.

Az értekezlet egyhangulag elhatározza, hogy az »állami altisztek és szolgák országos bizottsága« által megindított mozgalomhoz csatlakozik s az altisztek és szolgák anyagi helyzetének javítása, szolgálati és előléptetési viszonyainak rendezése céljából tömörül. Óhajtja, hogy az említett célok elérésére, a törvények korlátain belül, a hivatalos és polgári kötelesség lelkiismeretes szem előtt tartásával, a megindított mozgalom erélyesen folytattassék; nevezetesen az országos bizottság által a magas Kormányhoz és a magyar országgyűlés képviselőházához kérelem intéztessék az összes altisztek és szolgák illetményeinek a változott viszonyokhoz új rendezése, a szolgálati és előléptetési viszonyok méltányos szabályozása iránt. Különösen hangsúlyozza az értekezlet, hogy az állami és vármegyei altisztek és szolgák illetményeinek rendezésénél az egyes fizetési fokozatokból való automatikus előléptés biztosítását tartja kívánatosnak.

Ez a jegyzőkönyv az állami altisztek és szolgák országos bizottságának azzal a kéréssel küldetik meg, hogy a magas kormányhoz és az országgyűlés képviselőházához benyújtandó kérvényben a fenti óhajásra kiterjeszkedni s a mozgalomhoz való csatlakozást az »állami altisztek és szolgák lapja« legközelebbi számában jelezni sziveskedjék.

## Hivatalos rovat.

### I.

Felhívom a szőlős gazdákat, hogy a kiürült szénkéneg hordókat a zalaegerszegi bizományi szénkéneg raktárnak haladéktalanul szolgáltatassák be, mert hordók hiányában a szénkéneg gyáraknál a jövő gyártáshoz szükséges anyag nem lesz biztosítható.

### II.

Közírré teszem, hogy a boritaladó alá eső cikkekről, a bor kimérésével, valamint elárusításával foglalkozó felekről s az ezek által 1907 évi július hó 1-től 1908 évi június 30-ig kimért, illetve elárusított bormennyiségekről s az 1909, 1910, 1911 években az évenként fizetendő italmérési illeték kivetése céljából szerkesztett „Összeirású jegyzék“ a mai naptól kezdődőleg 8 napi közzemlére kitétetett és az a 8 napi határidő alatt Kucsera István városi aljegyző hivatalos helyiségében az érdekeltek részéről megtekinthető és az abban kitüntetett forgalmi adatokra nézve a városi tanáshoz benyújtható írásbeli észrevételek megtehetőek.

Zalaegerszeg, 1908 szeptember 4-én.

Dr. Korbai, polgármester.

## Hírek.

**Zalavármegye szeptemberi közgyűlése.** Vármegyénk törvényhatósági bizottsága holnap tartja őszi rendes közgyűlését. A rendes tárgysorozatba 239 ügy van felvéve, amelyeknek legnagyobb része kisebb fontosságú folyó ügy. A tárgysorozat fontosabb pontjai: a törvényhatóság 1909 évi költségvetése, — az 1908/9. évi közuti költségelirányzat. A központi választmányban egy hely lesz választás útján betöltendő. — Tárgyalás alá kerül a belügyminiszter leirata, Nagykanizsa városnak törvényhatósági joggal leendő felruházása iránt előterjesztett kérelme tárgyában. Az átiratok közül fontosabbak: Trenosé vármegyének a képviselő választói jog kiterjesztése tárgyában hozott határozata. Bács-Bodrogvármegyének a magyar jegybank létesítése tárgyában hozott határozata. Háromszékvármegyének és Nagyvárad törvényhatósági bizottságának az önálló nemzeti bank felállítására

tárgyában a képviselőházhoz intézett felirata. Somogy- és Háromszékvármegyék átirata a takarmányszükség enyhítése tárgyában. Baranyavármegyének a bankkارت tárgyában a m. kir. miniszerelnökhöz intézett felirata. A szekszárd—bátai ármentesítő társulat átirata a balaton—dunai hajót, illetőleg a Sió hajóhatóvá tétele iránt. Zemplénvármegye a községi és körjegyzőknek féláru vasuti jegy váltására jogosító igazolvánnyal leendő ellátása tárgyában hozott határozatát megküldi. A Balatoni Szövetség átirata a csobánci várromra emlékmű felállítására tárgyában. A Balatoni Szövetség átirata a Badaacsonyhegyre vezető ut helyreállítására iránt.

**Kinevezés.** Kiss Jenő zalaegerszegi állami főgimnáziumi gyakorló tanárt a vallás- és közoktatásügyi miniszter kinevezte a gyergyószentmiklósi állami főgimnázium természetrajz-földrajzi tanszékére.

**Tombolás mulatság.** A Csány szoborbizottság ma, vasárnap délután a Rozenkrancz kertben tombolás mulatságot rendez a szoboralap javára. Kedvező idő esetén remélhetőleg igen szép közönség fog összegyűlni a megifjodott vén kertben, mely régen nagy közönségnek van mulató tanyája. Kedvezőtlen idő esetére is be van rendezve a kert fedeles tánchelyiséggel s fedeles telepályaival. Az ünnepélyen lesz tekeverseny, világpósta és tombolajáték, melyről a pénzügyminiszter elengedte a 10%-os nyereségyadót, tekintettel a hazafias célra. Eddig szép nyereségytárgyak gyűltek össze egyes adományokból, a bizottság azonban ma délig még szívesen elfogad nyereségytárgyakat. A tekeverseny nyereségytárgya egy kövér juh. Kummer Gyula pedig egy óriás tortát adott a tombolához. A belépő egy korona, gyermekeknek 40 fillér.

**Esküvő.** Tegenyei Balagh Szabó Gyula, nyíradonyi községi főjegyző 10-én tartotta esküvőjét Enyedy Olga urleánnyal, nagyenyedi Enyedy Albert pénzügyi titkár leányával.

**Eljegyzés.** Fürst Simon tapolecai kereskedő jegyet váltott Popper Ilonka urleánnyal, Popper Zsigmond tapolecai magánzó bájos leányával.

**A vármegyei nyugdíjválasztmány** pénteken ülést tartott s ez alkalommal tárgyalta Szentmiklóssy Gyula tapolecai főszolgabíró nyugdíjazási ügyét. A választmány azt javasolja a közgyűlésnek, hogy Szentmiklóssy Gyula, 38 évi szolgálatára s a millenáris évre a törvényhatósági bizottság által adott kedvezményre való tekintettel, teljes fizetésével nyugdíjaztassék.

**Zalavármegye díjnokai.** A belügyminiszter felhívta a vármegye közönségét, hogy a díjnokokra vonatkozólag dolgozzon ki szabályrendeletet. A közgyűlés által kiküldött bizottság múlt pénteken foglalkozott ezzel az ügyvel s oly méltányos szabályrendelet tervezetét dolgozott ki, amely megnyugtathatja a vármegyei díjnokokat és családjaikat jövőendő sorsuk felől. A szabályrendelet tervezetnek különösen a nyugdíj jogosultságra vonatkozó része az, amely humánus és nagyjelentőségű újítást képez. A díjnokok eszerint a nyugdíjintézet tagjai lesznek s a régebben szolgáló díjnokok szolgálati idejéből tíz év lenne beszámítandó, tehát a vármegyei díjnokok azonnal nyugdíjképesekké válnak. A tervezet a díjnokok részére évenként három heti szabadságot óhajt biztosítani. Ezideig csak a hivatalfőnökök jóindulatából kaphattak szabadságot. Az eddigi gyakorlat szerint a díjnokokat az alispán fogadja fel s bocsátja el. A bizottság által kidolgozott tervezet szerint az elbocsátott díjnok az alispánnak erre vonatkozó határozatát a közigazgatási bizottsághoz megfellebbezheti. — Szóval a tervezet biztosítja a hivatalos ranglétra legalsó fokán álló s terhes munkát végző vármegyei alkalmazottak emberi sorsát. Hisszük, hogy a közgyűlés a tervezetet elfogadja, mert Zalavármegye közönsége nem zárkozhatik el a méltányos újítás elől.

**Gyászír.** Koller János söjtöri földbirtokos, a gróf Széchenyi család nyugalmazott kasznárja szeptember 10-én, 82 éves korában rövid ideig tartó betegség után meghalt. A köztiszteletben állott öreg ur földi maradványait 12-én helyezték örök nyugalomra a söjtöri temetőben.

**A Keszthely—hévizi villamos vasut** A múlt héten küldték szét a Keszthely—hévizi villamos vasutra vonatkozó részvényjegyzési íveket s az alapítási tervezetét. A vállalat 535.000 K alapítókéval alakul s a részvénytőke 5350 drb 100 K kévértékű részvényre osztatik fel. Az aláírás

sok záros határideje 1908 november hó elseje. Az alapítók a részvények jövödelmezőségének biztosításáról is gondoskodtak oly formán, hogy a vasut üzemének ellátása átalányösszegben biztosítható a társulatnak, vagy pedig a beruházási tőke 4%-a fizetendő a társulatnak évi bér fejében. A villamos vasut a balatoni parktól kiindulva, a pályaudvar érintésével, a Kossuth Lajos és Georgikon utcákon át vezetne Hévízig.

**Köszönet nyilvánítás.** Nagy Dezső vendéglőjében egy asztal társaság az elagott iparosok alapja javára 12 K 80 fillért adományozott; fogadják a nemes szívű adakozók az ipartestület hála köszönetét.

**Kisasszony napi vásár.** A szeptember hó 9-ére esett országos vásár nagyon élénk volt. A kirakodó vásáron nagy volt az élénkség, a sátrakban nyüzsgött a sok vásárló s alig távozott valaki vásárlás nélkül. De mozgalmas volt az élet az állatvásáron is. Szokatlanul sok vevő jött Olaszországból, ahol kitűnő szénatermés volt az idén. A vásárra felhajtott állatok számáról pontos hivatalos adatok nem állanak ugyan rendelkezésre, de azért bizvást 3000 darabra tehetjük azt. Ezek közül eladásra kerül 1627 darab. Külföldre mintegy 800 darabot és ezek közül körülbelül 600-at Olaszországba szállítottak el. Noha sok vasuti kocsit rendeltek az napra ide, néhány száz darab állatot csak a következő napon lehetett elszállítani.

**Katonavilág.** A múlt héten rengeteg katona vonult Zalavármegyén keresztül. Varsadtól kiindulva majd 25 kilométer szélességben különböző utakon vonultak fel a különböző fegyvernemekhez tartozó csapatok a Balaton és Veszprém felé. Zalaegerszeget kikerülték ugyan, de a közeli falvak mind tömve voltak katonasággal. Zsufolva volt lakóház, pajta, istálló és minden elfoglalható zug. Az országutakon poros gyalogosok vonultak tömött sorokban; az ágyútegek alatt dübörgött a föld s a zakatoló teher szállító motorkocsik, konyhák nagy lármával törtettek előre. Az utakat néhol annyira elfoglalták, hogy a szembenjövő kocsiknak a mezőkre kellett kitérniök, amíg a hosszú menet elvonult. Amely falut pedig megszállott a katonaság, ott hamarosan elfogyott minden ennivaló. A kimerült, agyonfáradt katona boldog volt, ha bármihez juthatott. Jellemző, hogy a nép a horvát katonákat nem fogadta valami szívesen, míg a honvédeknek készséggel adott, amit tudott. Sok nehézséggel járt a teherszállításhoz szükséges előfogatok kiállítása, itt ott erélyes fellépésre volt szükség, hogy a nép fogatait rendelkezésre bocsássa.

**Uj vasut a vármegyében.** Fábián Lajos fővárosi vállalkozó egy évre szóló engedélyt kapott egy Zalavármegyén keresztül vonuló új vasutvonal építésére. Ez az új helyi érdekű vasut Keszthelytől kiágazólag Esztergály, Szabar, Nagy-rada, Karos, Galambok s Nagy Réce községeken át, Nagykanizsa érintésével Szentmiklós, Surd, Zákányon át a gyékényesi állomásra kapcsolódnék.

**Az alsólendvai esernyőgyár.** Néhány év előtt alakult Alsólendván egy életrevaló vállalat, a Hungária esernyőgyár. Eleinte kisebb keretekben dolgozott, később azonban részvénytársasággá alakult át és üzemét kiterjesztette. Jellemző a mi ipari viszonyainkra, hogy ez a minden izében magyar gyár, amelynek gyártmányai kiváló, az osztrák versennyel szemben csak nagy erőfeszítéssel tud boldogulni. A múlt évben jelentékeny veszteségek érték a vállalatot, aminek az oka azonban részben a műszaki vezetés hiányában keresendő. A társaság kénytelen volt a 200 K névértékű részvényekből 60 koronát leírni, egyuttal azonban az alaptőkét 98.000 koronával 273.000 koronára emelte fel. Az ujonnan kibocsátott 700 drb részvény jegyzése az igazgatóság kebelében biztosítva van. — Az alsólendvaiak tehát nem esüggednek s bizonyosra vehető, hogy az esernyő gyárat fel fogják virágoztatni.

**A zalaegerszegi keresztény munkás egyesület szüreti mulatságán feilűfieztek:** F. G. 10 K, Czobor Mátyás 2.60 K, Dr Marik Pál 1.60 K, Sztójánovics Jenő 1.60 K, ifj. Paál Ferenc 1.20 K, Kummer Gyula, Hoffmann Frigyes, Zsovár János 1—1 K, Németh János Kissároslak 80 f, N. N. 60 f, Tonnesz Ferenc, Kaposi Károly, Simon Károly 40—40 f, Zöld Ferenc, Egyed Károly, Laky József, Kerkai Gyuláné, Horváth Péterné, Kovács Istvánné, Kovács Lajos, N. N., Fülöp Ferencné, Gehér Sándorné, Egyed Mariska,

Szücs György, Asbolt Sándor, Král János, Kertész Géza, ifj. Horváth István 20—20 f. A felülfizetőknek, valamint azoknak, akik szivek voltak szőlőt és gyümölcsöt ajándékozni, hálás köszönetét nyilvánítja e helyt is az egyesület.

**Az alkohol ellen.** Azon társadalmi bajok közül, melyek hazánk kulturáját, népünk egészségét és anyagi jólétét veszélyeztetik, első sorban áll az alkoholizmus és így mindenkinek, kinek hazánk kulturája és a nép jóléte szíven fekszik, kötelessége az ezen népellenesség ellen indított küzdelemben részt venni. A magyar társadalom is kezdi belátni, hogy az alkoholelleses küzdelem nem egyes idealista rajongók utópiája, hanem egy fontos és nagy jelentőségű szociálhigiénikus probléma, melynek megoldásában részt venni egyaránt kötelessége az állambatalomnak a társadalomnak. Mutatja ezt tisztán az az érdeklődés, mely néhány év óta az alkoholkérdés tudományos oldala iránt mind szélesebb körökben észlelhető. Hogy ezen érdeklődést kielégítse az Általános Közjótékonyági Egyesület alkohol-bizottsága, elhatározta, hogy f. évi okt. 5, 6-án és 7-én a fővárosban tudományos alkoholelleses tanfolyamot létesít, melyre az érdeklődőket ezennel meghívja. A tanfolyam munkarendje a következő: Okt. hó 5-én: d. u. 6 óra, Dr Entz Géza egyetemi tanár: Az alkoholkérdés biológiai szempontból. d. u. 7 óra, Dr Korányi Sándor egyetemi tanár: Az alkohol, mint kórokozó. Okt. hó 6-án: d. u. 6 óra, Dr Stein Fülöp: Alkohol és agyműködés. d. u. 7 óra, Dr Baumgartner Izidor koronagyógyász-helyettes: Alkohol és bűntettek. Okt. hó 7-én: d. u. 6 óra, Rosenberg Angusztia tanár: Alkohol és iskola. d. u. 7 óra, Gieswein Sándor országgy. képviselő: Az alkoholkérdés szociálpolitikai jelentősége. Az előadások a Társadalmi Múzeum előadási termében (IV., Mária Valeria utca 12.) tartatnak meg. A tanfolyamon való részvételi díj 3 korona. Közhasznú és kultúregyesületek, valamint a munkásegységek hivatalos kiküldöttjei, továbbá tanárok, tanítók és főiskolai hallgatók, kellő igazolás mellett, ingyen jegyben részesülnek. Felhívjuk mindazokat, kik hivatalos állásuk, vagy társadalmi működésüknek fogva a közegészségre, a népnevelésre és népművelésre befolyással bírnak, hogy ezen tanfolyamon minél nagyobb számban vegyenek részt. A tanfolyamban résztvevők részére, jelentkezésként és a részvételi díj beküldése esetén mérsékelt, vasuti jegyet eszközölünk ki. Jelentkezések az Általános Közjótékonyági Egyesület titkárához Dr Lányi Márton uthoz (VI., Eötvös utca 8.) intézendők. A tanfolyamot előkészítő bizottság nevében: gr. Csáky Albinné elnök. Lukács György alelnök.

**Magániskola.** Alsólendvának régi vágya, hogy leány polgári iskolát kapjon. Persze ez nem könnyű dolog. Ha két új tereket felállítást kérnek, annak nem volna annyi akadálya, mint új iskola szervezésének. A szülők azonban nem várhatták meg, amíg a leányiskola megnyílik, mert addigra a mostani kis leányok nagymamák lesznek. Összeállított tehát s csináltak egy magániskolát. A leányokat magántanulók gyanánt beírták egy más városban levő polgári iskolába s most otthon egy tanítónő vezetése alatt iskoláznak. — Ime, az élet megmutatja: milyen iskolákra van szükség.

**Leszállítják a telefon díjakat.** Régóta jár a híre annak, hogy a most érvényben lévő telefondíjakat leszállítják, mert túlságosan magasak. Ez a terv valóra válik. A rendelet már készen van a kereskedelemügyi ministeriumban és csak idő kérdése, hogy kibocsássák. A rendelet 1909. január 1-én lép életbe, de csakis a helyközi használatban.

**Rabló cigányok.** Pete Sándor tyukász a rédiesi koresma pajtája alatt töltötte az éjszakát. Egyszerre arra ébredt, hogy valaki a feje alatt kotorász. Három alak állott mellette, akik közül az egyik már kézre kerítette Pete revolverét. Amint a tyukász felugrott, a három rabló futásnak eredt s viszályozódzott, hogy ne merjék őket üldözni. A múlt héten azután a csendőrség elfogta Oláh György, Oláh Hermán és Oláh Aranka cigányokat, akiknél megtalálták Pete revolverét.

**Állatkivétel.** A múlt héten Zalaegezségen tartott vásárra is megjöttek az olasz marhakereskedők, hogy tenyésztési célokra alkalmas üszöket vásároljanak. A tenyésztők bevitelét az olasz kormány is támogatja, mert lábra akarja állítani a szarvasmarhatenyésztést, amely Olasz-

országban még nagyon fejletlen. Az olaszok inváziója ellen mi nem tudunk védekezni, Tolnavármegyében azonban megtagadták a járlati levelek aláírását s az olaszok, akik ott is megfordultak, bizonyosan nem mennek többé tolnai vásárookra. Tolnában ugyanis a hatóság gondot fordított a kereskedelmi szerződés azon rendelkezésére, hogy csak olyan tenyészállat viheto át a határon, amely legalább 40 napig egy helyben állt s eszerint állították ki a marhaleveleket.

**Gondatlanság.** Pálfi Sándor boldogfai gazdembernek van egy szeeszkavágó gépe, a mely, ha nincsen használatban, a pajtában áll szabadon. A gyermekek játszás közben oda mentek a minap a géphez s babráltak vele. Köztük volt Pálfinak a tizenegy éves kis fia is. Ez belenyúladozott a kaszák alá, ezalatt a többiek megindították a gépet, a mely működésbe jött és a szerencsétlen fiúnak balkeze össze szorult ujjait elvágta. Behozták a városba, a hol orvosi kezelés alá vették, balkezét azonban használni aligha tudja a fiu.

## A lélegzés

sokkal könnyebb már az első néhány adag S C O T T-féle Emulsio után is és ez a megkönnyebbülés napról-napra növekedik.

Ezren és ezren tapasztalták ezt az utolsó 32 éven keresztül. Ép ily szemből a javulás az általános egészséget illetőleg.



Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer végjegyét — a halast — kérjük nyelvébe venni.

## Étvágy és álm

viszater s az emésztés javul. Próbálja meg és meg fog erről győződni.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 fillér.

Kapható minden gyógyszertárban.

**Mének vásárlása.** A m. kir. földmivelésügyi ministeriumhoz eladóra bejelentett, teljeskorú ménnek bizottsági megvizsgálását és esetleg megvásárlását a ministerium elrendelte. A hozzáuk legközelebb eső község, a hová a ménnek elővezetendők lesznek, Nagyatád, a hol a kiküldött bizottság folyó szeptember hó 21-én működik. A megvásárolt ménlovak a helyszínén azonnal átvételnek, vételáruk pedig az eladó részéről megnevezendő magyar királyi adóhivatalnál fog folyóvá tételni. Más években városunkban is megjelent egy ilyen ménlovásárló bizottság.

**Ami jól ízlik,** az a szervezetnek rendszeren hasznosabb, mint a visszatetsző dolgok, különösen gyögszerek. A „Scott-féle Emulsio“ feltétlenül jó ízű, könnyen emészthető összeállítása a oszlamáj-olajnak, melyet gyermekek is elszerezettel vesznek. Kapható a gyógyszerárakban.

**A feldőlt kocsi.** Balazsioz Iván felsőbisztricei lakos cserépszindelyt szállított a szekeren. Utközben felült a zindely tetejére Balazsioz Mátyás is, aki a fuvar fejében a bellatinói koresmában egy kis búfelejtőt fizetett. A két ember meglehetősen becsipve folytatta az útját. Bellatincon tul a kocsi felborult s a cserépszindely Balazsioz Ivánt rögtön agyonnyomta, Balazsioz Mátyás pedig súlyos sérülésekkel menekült.

**Hirtelen halál.** Erdélyszky János sőtjóri levélhordó szorgalmasan teljesítette a hivatásával járó teendőit. Mindenki ismerte a faluban, mert sokszor bekopogtatott a házakhoz, hordta a leveleket, amelyek hol örömet, hol bánatot keltek. A múlt héten azután a halál angyala neki is meghozta a behívó levelet. Eljött hozzá s elszállította magával, hogy ne vigyen többé senkinek se örömet, se bánatot. A mint az utcaán járt, hogy a napi postát szétossza, hirtelen összeesett s meghalt. A megejtett orvosi vizsgálat szívszékihűdést állapított meg.

**Ócsó szappan** csak a jó, tiszta szappan. A legjobb a Schicht-cég »szarvas« jegyű szappana, s ennél fogva a legolcsóbb is. Most, mikor a drágaság korszakát éljük, különösen kellene a háziasszonyoknak arra ügyelniük, hogy jó, tiszta szappant kapjanak, különben még egyszer annyit használnak el és tönkreteszik fehérneműjüket. Schicht »szarvas« jegyű szappannal való egyszeri bedörzsölés felér közönséges szappannal való kétszeri bedörzsöléssel. Schicht »szarvas« jegyű szappana tisztaságáért 25.000 koronával kezeskedik. Valódi csak a »Schicht« névvel.

**Gombamérgezők mindenütt.** Sok lévén a gomba, a gombamérgezők esetei is felszaporodtak. A hatóságnak rendszerint csak azok az esetek jutnak tudomására, amelyek halálos kimenettelűek. Ott, ahol a gyorsan igénybevett orvosi segély megmenti az életet, csak szűkebb körben marad meg az eset híre. A legtöbb gombamérgezés nem annyira mérges gomba fogyasztásából ered, hanem a túlerés folytán megromlott gombák fogyasztásának következménye. Az ehető gombafajok is romboló hatással vannak, ha már fölöslegnek indultak. A vargánya is, mihelyt az ernyője teljesen kinyitott s a belseje megzöldül, laza, puha, poshadt, nyálkás lesz: elvetendő. Még szárítva se használható. Minden olyan gomba, melynek színe a törés után, a törés helyén színét változtatja, akár megsárgul, akár megkékül, elsötétedik: ártalmas. A cseperkének van a csalódásig azonos hasonmása, mely szintén veszedelmes. Ennek a szára körül, közel a kalapjához, illetve ernyőjéhez hártyszerű lebernyeg van. Az a cseperke a legjobb, amelynek kalapbelseje halovány rózsaszín. — A múlt héten Németh István ördöghenyeyi lakos és felesége gombát ettek. A gomba mérges volt s a két ember rövid idő alatt heves fájdalmaktól gyötörve, ágyba feküdt. Némethné csakhamar meg is halt, a gazda azonban, bár súlyos beteg, valószínűleg megmenekül. — Nagykanizsán Molnár József nevű férfi és Klinger Mari két éves kis leány haltak meg gombamérgezésben s egy egész család súlyosan megbetegedett. — Az alsólendvai járásban szintén fordult elő gombamérgezés.

## Iszákosság nincs többé!

Kívánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból.

Leves, kávé, tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható, az ivó tudta nélkül.



A COZAPORNAK az a csodálatos hatása, hogy ellenszenvenessé teszi az iszákosnak a szeszes italt. A COZA oly eszedesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér, avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető még csak nem is sejtji, mi okozta javulását.

COZA a családok ezreit békítette ki s sok ezer férfit a szegény és beestelenségtől mentett meg, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatalembert a jó utra és hosszabbította meg.

Az intézet, mely a valódi, világhírű Cozapor tulajdonosa, mindazoknak, kik kívánják, egy próba adagot és egy 1500 köszönő irattal telt könyvet díj és költségmentesen küld. A Cozapor teljesen ártalmatlan voltáért szavatolunk. Magyarul és németül levelezünk.

Ingyenpróbákat a valódi Coza-porból bérmentesen küld levélbeni felszólításra az alanti cég.

**COZA INSTITUTE,** 62, Chancery Lane, London 576 (Anglia).  
Levelek 25, levelező lapok 10 fillérrel bérmentesítendők.

Piaci árak a legutolsó hetivásáron 100 kilogrammonként

	Kor. 1908	Kor. 1907
búza	21.60	—
rozs	17.60	—
árpa	16.—	—
zab	15.20	—
kukorica	—	—

Felelős szerkesztő: Dr Csák Károly.

Laptulajdonosok: Dr Csák Károly és Udvardy Ignác.

## Képviselőt

keresek szőlőoltványok és vesszők eladására. Havonta 300 frtig terjedhető jövedelem. Részletes felvilágosítással szolgál

**Szücs Sándor fia**  
szőlőtelepe Biharodiszeg.

Szőlőoltványjegyzék ingyen és bérmentve.

Egy elsőrendű  
 dísztemetkezési  
 vállalathoz való  
 teljes felszerelés,  
 gyázkocsival együtt jutányos  
 árért eladó.  
 Bővebb felvilágosítást ad  
**Grünwald Aladár**  
 Zalaegerszeg, Kossuth-Lajos-utca.  
 Ugyanott két új hálászoba tölgyfa-  
 butor eladó.

## Sok pénzt

takaríthat meg, aki kályháját és takaréktűzhelyeit általam javíttatja, vagy átrakatja fa-, szén- és koksztűtésre, tűzmentes téglaképből épített tűzszekrényvel. Nincs többé szén- és szénmégzés a szobákban, ha bizalommal hozzám fordulnak. 14 évig dolgoztam mint segéd bel- és külföldön, többek között Ó Fensége József főherceg alesuthi birtokán, Frigyes főhercegnél Feltoronyban, Rainer főhercegnél Badenben, Mária főhercegnőnél Hallban (Steyer), Alfonz spanyol király altmünsteri kastélyában (Felső-ausztria), hol a legnagyobb megelégedést és bizalmat nyertem.

Itt Zalaegerszegen való önállósításon óta szintén a legnagyobb megelégedésben részesültem. Ajánlom megtekintésre dús választéku raktáramat elsőrendű, esinos és olesó

### cserépkályhákból.

Minél számosabb megrendelést kérve, gyors és lelkiismeretes kiszolgálást biztosítok.

Kiváló tisztelettel

**BACH LAJOS**

kályhás

Zalaegerszeg, Munkácsi-utca 6., Korányi-ház,  
 a Központi kávéház mellett.

A botfal urodalom  
 tűzifa eladása  
 Zalaegerszegen  
**Gyarmati Vilmosnál.**

435/v. 1908.

### Árverési hirdetés.

Alulírt kir. bir. végrehajtó az 1881. évi LX. tc. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zalaegerszegi kir. járásbírótság 546. számú végzése által *Schütz Sándor és fia* végrehajtató javára *Hoffmann Zsigmond és neje* ellen 222 K 98 f tőke, ennek 1908. évi április 15-től járó 6% kamata, ugy járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt 4640 K-ra becsült lábasjóságok, téglák és gépekből álló ingóságok nyilvános árverés útján leendő eladása elrendeltetvén, ennek a helyszínén vagyis *Gutorföldön* leendő eszközölésére 1908. évi szeptember hó 15. napjának délután 2 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. tc. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi IX. tc. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Zalaegerszeg, 1908. évi augusztus 31-én.

Lukács József, kir. bir. végrehajtó.

## Eladó.

A nemesapátii

## korcsmaház,

egy hold telekkel, jutányos  
 árért eladó.

A venni szándékozók f.  
 évi szeptember 29-éig zárt  
 ajánlatot adhatnak be

a nemesapátii templomgondnokánál.

## Borsajtók,

szőlőzúzók, vetőgépek,  
 gabona rosták, konkoly-  
 választógépek, Sack vas-  
 ekék, boronák, szecska-  
 vágógépek, pénztár-szel-  
 vények, kályhák, tűzhelyek  
 nagy választékban kaphatók

**D. Horváth Gyözőnél**

Zalaegerszegen.

Ha elegánsan és olesón akar öltözködni  
 úgy forduljon

## a „Kalap Királyhoz,”

mert neki óriási raktára van

kalap-, ing-, nyakkendő-, férfi és gyermek öltönyök és felöltőkből.

Dús választék valódi amerikai, schewreaux férfi, női, gyermek cipőkben!

Megtekinthető vétel kényszer nélkül!

Pontos kiszolgálás!

Olesó árak!

Mély tisztelettel

**Korein Viktor.**

# Globin

a legjobb és legfinomabb  
 Czipő-tisztítószer

Egyedüli-gyáros-Fritz Schulz jun. részvénytárs. Lipcse és Eger.

## A hölgyközönség figyelmébe!

Az őszi saison ujdonságai, világhírű  
 zsolnai posztók, valódi angol ruha-  
 kelmék, női felöltők óriási választék-  
 ban, remek kivitelben,  
**raktárra érkeztek.**

Szives megtekintést kér

**REISINGER és EISNER**  
 divatáruházába.

## Eladó

Zalaegerszeg tövében 15 hold (3 hold szőlő, többi szántó, kaszáló és gyümölcsös) gazdasági birtok lak- és gazdasági épületekkel és felszereléssel.

Bővebb felvilágosítást ad e lap szerkesztője.

## Amerika.

Elutazás Havrból minden szombaton, Bécsből minden kedden.

### A francia vonal

által az amerikai vasutakra szóló jegyek minden állomásra kaphatók.

Közelebbi felvilágosítás ingyen és bérmentve csak a

### Francia vonal által

Bécs IV. Wiedener Gürtel No/6. (A Déli és államvasutak állomásával szemben.)

Tessék a címre vigyázni!

(Hirdetési jog a m. kir. Belügyminiszter által 113.674/904 sz. n. engedélyezve.)

## Nincs többé gabona üszög a Numa Dupuy és Társa

**magcsávázó** szerének alkalmazása mellett. Már 25 éve a legjobb sikerrel használják a buzaüszög ellen, továbbá a tengeri, árpa, zab-üszög és korom ellen.

Egy esomag 2 métermázsza vetőmagra 50 fillér, egy métermázsza vetőmagra 26 fillér.

Óvakodjunk értéktelen utánzatok használatától és vételétől.

**NUMA DUPUY és TÁRSA**  
Bécs, VI/L. Windmühlgasse 33.

**Elárúsító helyek Zalaegerszegen:**  
Gyarmati Vilmos, Hubinszky Adolf, Fangler Mihály, Kosztelitz Miksa, Ján Ferenc, Komlós M. Miksa, Grünbaum Ferenc, Reich Samu.

**Alsólendván:** Tomka György, Pollák László, Arustein Benő.

Hölgyek részére nélkülözhetetlen!

**Legjobb szépítőszert a**

## FÖLDES-féle MARGIT CRÈME

Pár nap alatt biztosan eltávolít szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtakát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Elsimítja a ráncokat és az arcot fehérré, simává varázsolja, üdít és fiatalít.

Ára: kis tégely 1 korona, nagy 2 korona.

**KIVÁLÓ TOILETT CIKKEK:** Margit-hölgypor (3 színben) 1.20 korona, Margit-szappan 70 fillér, Margit-fogpép 1 korona, Margit-arcviz 1 korona.

Kapható minden gyógyszerárban, drogeriában és illatszerkereskedésben.

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő:

**FÖLDES KELEMEN gyógyszerész ARD.**

Főraktár: Zalaegerszegen KOCSUBA EMIL gyógyszerár.

Páratlan és csodás hatásu.

Óvakodjunk utánzatoktól.

## 68. év óta fennálló rőfös és posztó üzletemet feloszlatom.

Kartonok, vásznak, chiffonok, férfi és női szövetek, ágyneműek, asztalkendő, terítők, szőnyegek, függönyök, paplanok, takarók, pokrócok és minden e szakmába vágó cikkekkel álló dúsan felszerelt raktáramat,

az üzlet feloszlata céljából hatóságilag engedélyezett

## végeladás

útján mélyen leszállított áron kiárusítom.

Gabonaszakok és vízhatlan ponyvák legolcsóbb árban kaphatók.

Teljes tisztelettel

**Weisz Sándor.**

## Grünbaum Ferenc

mész- és téglagyára

ajánl helyben gyártott, legjobb minőségű



meszet és téglát



Megrendelések a legpontosabban és gyorsan eszközöltetnek.

Városi iroda:

**ZALAEGRSZEG. KOSSUTH LAJOS-UTCA II.**

## ERDÉLYI JENŐ gépész és electrotechnikus

Telefon sz. 43.

ZALAEGRSZEGEN.

**KÉSZIT:**

Furott (artézi) és ásott kutakat, rossz vagy kevés vizet tartalmazókat mélyít és átalakít.

Szállít és felszerel szivattyukat kézi és géphajtásra.

Becserél meg nem felelő és régi szivattyukat.

Új és használt szivattyukat állandóan raktáron tart.

Szagtalan árnyékszék, fürdő és mosdó berendezéseket, vízvezetékekkel vagy anélkül.

Vízvezetékek és csatornázások létezését házak, kertek, ipartelepek, stb. részére.

Központi fűtéseket a legtakarékosabb tüzeléssel, kisebb (3-4 szobás) lakások részére is.

Fayence és mosaik lapokkal fal és padlóburkolatokat.

Hibás berendezéseket kezeség mellett átalakít.

Mindennemű gépjavitást szakszerűen készít és felvilágosítással, költségvetéssel díjtalanul szolgál.

### Mészárszék megnyitás.

Van szerencsém az igen tisztelt nagyközönség szíves tudomására hozni, hogy **Zalaegerszegen, a Wlassics Gyula-utcában** (a volt Lacher-féle söresarnok helyén)

### mészárszéket

nyitottam s mai naptól kezdve ott elsőrendű **növendék-marhahúst** árusítok.

**Husárok:** loveshus 88 fillér, I. rendű hus 96 fillér kilogrammonként.

Igyekezni fogok a közönséget a legjobb minőségű hússal ellátni s figyelmes kiszolgálásról mindenkit biztosítok.

Szíves támogatást kér

**Mattersdorfer Mór.**



A vármegyház átellenében levő

## versenyáruházban

kaphatók:

utazó- és kézi bőröndök, férfi- női- és gyermekcipők, keztük-harisnyák, turista ingek, és egyéb férfi- és női divatcikkek **nagyválasztékban és versenyen-kivüli olcsó árakon.**



# NOXIN



A **LEGJOBB CIPŐ-KRÉM**

**NOXIN**

A szabadalmazott KULCSASA L.

Minden jobb üzletben kapható.

**HOCHSINGER TESTVÉREK BUDAPEST.**

## Értesítés.

Tultömött raktár miatt, míg a készlet tart, **finom divatos**

## kalap és sapkáimat

következő árakra szállítottam le:

Gyermek kalap finom gyapju . . . . .	— frt 65 kr.
» » egész finom . . . . .	1 frt 10 kr.
Férfi kalap . . . . .	— frt 95 kr.
Uri kalap . . . . .	1 frt 50 kr.
Finom nyulszőr kalap . . . . .	2 frt — kr.
Egész finom kalap . . . . .	2 frt 50 kr.
Selyem sapka . . . . .	— frt 20 kr.
Szővet sapka . . . . .	— frt 35 kr.
Finom angol sapka . . . . .	1 frt — kr.
Manilla és florentin szalma kalap . . . . .	— frt 90 kr.
Téli sapkák nagy választékban . . . . .	35 kr-tól.
Valódi hód (Bieber) . . . . .	2—50 frt-ig.

Vidékre a megrendeléseket minél előbb kérem, hogy a szállításnál fennakadás ne legyen.

**HEINCZ JÁNOS**  
kalapos, Zalaegerszeg.

# Keil-lakk

legkitünőbb mázolószer puha padló számára.

- Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára.
- Keil-féle fehér »Glazur« fénymáz 90 f.
- Keil-féle arany-fénymáz képkereteknek 40 f.
- Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók: **Ján Ferenc cégnél Zalaegerszegen.**  
**Molnár Ignác cégnél Keszthelyen.**



## Vadászok figyelmébe

ajánlom nagy raktáramat uj és jókarban levő **vadászfegyvereket**, valamint az összes hozzátartozó cikkeket. Mindennemű varrógépek, kerékpárok, forgópisztolyok, gramfonok (beszélőgépek), takaréktűzhelyek és mindennemű alkatrészek. — **Nagy javító műhely.**

Szíves támogatást kér

**HORVÁTH IMRE**  
műlakatos és varrógép-kereskedő.

## Hirdetmény.

A zalaegerszegi izraelita hitközség előjárósága ezennel közhírré teszi, hogy a közelgő főünnep alkalmára a

### templom-ülések

bérbeadása a következő időkben eszközöl-  
tetik:

A múlt évben bérelt ülések fenntartat-  
nak folyó hó 15-ig. Amennyiben ezen idő-  
határig a múlt évi bérlők tavalyi ülésükre  
való igényüket be nem jelentik, úgy az  
illető ülések minden további nélkül bérbe  
adtnak.

Új ülések bérlése **folyó hó 15-től folyó  
hó 24-ig d. e. 8—11-ig és d. u. 2—5-ig**  
a hitközségi irodában eszközölhető.

**Az előjáróság.**

Tisztasága **30.000** koronával  
szavatoltatik.

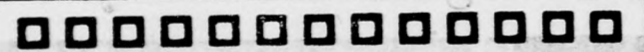


### A konyhában és házban

mindent, ami egyáltalában mosható és tisztítható, csakis

### Schleht szarvasszappannal

tisztítsunk. Ez szappan évtizedeken át folytatott beható és lelkiismeretes tanulmányozásnak eredménye. Mosóereje rendkívüli, szavatolt tiszta és ment minden káros keveréktől. Gond nélkül használható tehát minden tisztítási célra, még ott is, hol közönséges szappan felmondja a szolgálatot vagy különös gondosság szükségeseltetik.



## Szilvát

minden mennyiséget  
megveszek

**REICH SAMU**  
pálinkanagyfőzde-tulajdonos  
**ZALAEGRSZE G.**

## Haszonbérbeadás.

Gondnokság alatt álló Krosetz János tulajdonát képező, a hencsei 1. sz. tjkvben 1, 2, 61, 64, 65, 67, 68, 69, 16, 92/a, 100, 101, 109 hrsz., — a 3. sz. tjkvben 4, 6, 12, 27, 29, 33, 35 hrsz., — a 8. sz. tjkvben 42, 49, 23, 24, 38, 39 hrsz., — a 12. sz. tjkvben 40, 45, 46, 47, 48, 55 hrsz., — 13. sz. tjkvben 59, 62, 73, 74, 75, 76 hrsz., — a 17. sz. tjkvben 86, 87, 88, 96, 97, 98, 92/b hrsz., — a 18. sz. tjkvben 17, 21, 70, 90, 94, 89, 95 krszámok alatt felvett ingatlanok, amelyek a kataszter szerint 355 katasztrális hold terjedelműek és pedig 289 hold szántó, 40 hold legelő, 10 hold rét, 8 hold belsőség, 8 hold művelés alatt nem álló terület (utak, árkok, udvarok stb.), — továbbá a gutorföldi 15. sz. tjkvben 22, 23, 27, 322, 653, 782, 24, 323/a, 14, 168, 169, 181, 226, 391, 17/b<sub>1</sub>, 437/b hrsz. alatt felvett ingatlanok, amelyek a kataszter szerint 96 katasztrális hold terjedelműek és pedig 73 hold 31 négyzetöl szántóföld, 2 hold 1263 négyzetöl kert, 6 hold 1211 négyzetöl rét, 1 hold 482 négyzetöl kipusztult szőlő, 5 hold 106 négyzetöl legelő, 6 hold erdő (ritkítva illetve részben letarolva) és 1 hold 144 négyzetöl földadó alá nem eső terület **1908 évi október hó 1-étől 1918 évi szeptember hó 30-ig egymásután következő 10 évre** Zalavármegye árvaszékének 31399/908. számú határozata folytán, a gyámhatósági jóváhagyás kikötése mellett alulírott gondnok által **nyilvános ajánlati verseny útján**

### haszonbérbe

adtnak.

A hencsei ingatlanok a tófeji, a gutorföldi ingatlanok a gutorföldi vasuti állomások közvetlen közelében fekszenek.

A hencsei ingatlanokhoz egy tágas és kényelmes emeletes urilak és nagy kert, a gutorföldi ingatlanokhoz lakóház és belsőség tartozik.

Mind a két birtok jókarban levő gazdasági épületekkel van felszerelve.

A haszonbérelőnek az élő- és holt felszerelés, valamint a takarmánykészlet átadatik.

A haszonbérbeadó az ingatlanok kiterjedéséért, ugyszintén egyes művelési ágak szerint való megoszlásáért szavatosságot nem vállal. Az ingatlanok kiterjedése és művelési ágak szerint való megoszlása a földadó kataszter alapján állapított meg.

Levélbeli vagy távirati megkeresésre alulírott gondnok a tófeji állomásra kocsit rendel.

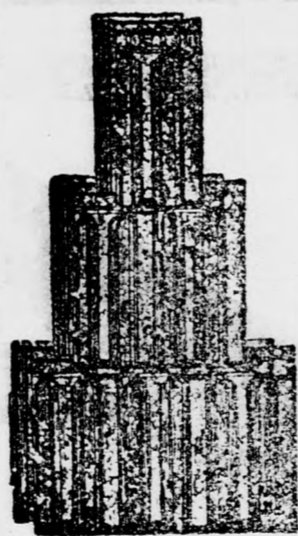
Közelebbi feltételek szintén a gondnoknál tudhatók meg.

A hencsei és gutorföldi ingatlanokra együttesen vagy külön is tehető ajánlat, **Szöbéli vagy írásbeli ajánlatok legkésőbb 1908 évi szeptember hó 20-ik napjálg a gondnoknál teendők.**

A gondnok az érdeklődőknek személyesen ad bővebb felvilágosítást.

A gondnok található Zalaegerszegen a Zalamegyei Központi Takarékpénztár helyiségében köznapokon délelőtt.

**KROSETZ GYULA.**



Nagykikindai gyártmány. Bohn-féle szabad, biztonsági átfedő cserép 272. szám.

## BOHN M. és TÁRSAI

NAGYKIKINDA és ZSOMBOLYA.

Legrégibb, legnagyobb és legjobb telep e — szakmában Ausztria-Magyarországon a —

### BOHN-féle TÉGLAGYÁRAK

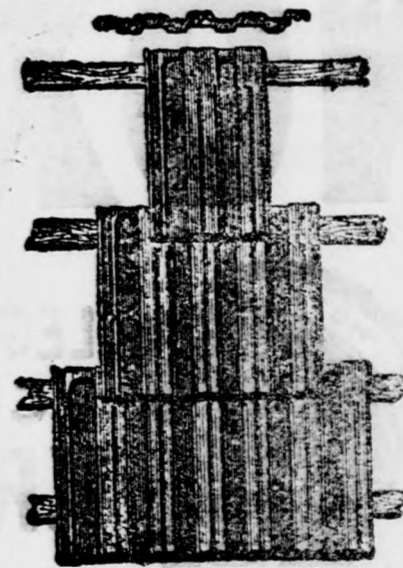
NAGYKIKINDÁN és ZSOMBOLYÁN.

Alapított 1864. Legelőkelőbb referenciák,

### 50 millió évi gyártás

a cs. és kir. szab. Bohn-féle biztonsági átfedő cserepekből, vasoyd természetes vörös színben vagy kátrányozva

Gyártmányok: Bohn-féle szab biztonsági átfedő cserepek. Legelőcsőbb, legszebb tetőzet. Képes ájgyezék és minták kívánatra ingyen és bérmentve.



Zsombolyai gyártmány. Szabad, biztonsági préselt átfedő cserép 253. szám.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására adni, hogy a Weisz Ede-féle házban, — a vármegyeház átellenében — levő iroda-helyiségemben **tűzifára**, különféle **kőszénre**, **koksza** és **faszénre** megrendeléseket felveszek.

Törekvésem az, hogy a t. közönséget pontosan kiszolgáljam.

Kiváló tisztelettel

**Weinberger H. és fia.**